

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden

1960:7

Ersätter meddelande
1956:7.

Ålderdomshem, barnhem och liknande.

I anledning av en omfattande brand för några år sedan i ett ålderdomshem, varvid sex pensionärer omkom, utsände statens brandinspektion som en första åtgärd meddelande 1956:7, vari vissa synpunkter framfördes på brandförsvarsåtgärder i befintliga ålderdomshem, barnhem och liknande byggnader. Sedermera har, under medverkan av ett stort antal myndigheter m fl, verkställt en omfattande utredning i syfte att närmare få klarlagt de aktuella byggnadernas brandfarlighet (byggnadsmaterial, utrymningsmöjligheter vid brand, förekomsten av automatiskt brandalarm) ävensom antal vårdplatser. De olika slag av anläggningar som undersöktes utgjordes av barnhem (motsvarande), vårdanstalter (motsvarande), ålderdomshem, skolhem (motsvarande) samt fångvårds- och alkoholistanstalter.

Mot bakgrunden av de fakta som framkommit vid den verkställda utredningen har det synts brandinspektionen, som i ärendet samrått med byggnadsstyrelsen och socialstyrelsen, angeläget att framföra följande synpunkter på brandförsvaret i befintliga anläggningar av ifrågavarande slag.

Inledningsvis kan konstateras, att det varje år tillkommer ett antal nya anläggningar. Dessa utförs - när det gäller landsbygden-ofta i en enda våning. Utrymningsmöjligheterna blir väl tillgodosedda. Regelmässigt torde dessa nya anläggningar bli utförda så, att de kan betecknas såsom åtminstone brandhårdiga (om de uppförs i tre eller flera våningar eller i två våningar och har fler än 50 platser, skall de enligt 44 § 3 mom byggnadsstadgan vara brandsäkra). Brandfaran i dessa moderna anläggningar kan bedömas såsom ringa.

Skannat av Utkiken

Av olika skäl är emellertid den takt varmed gamla, brandfarliga anläggningar ersätts med nya anläggningar, vilka ur brandskydssynpunkt är fullgoda, låg. För att inom rimlig tid en förbättring av förhållandena skall kunna ske är det nödvändigt att förbättra de befintliga anläggningarna, hur föga tilltalande det ur ekonomisk synpunkt än är att satsa pengar på gamla byggnader. I sådant hänseende kan följande synpunkter lämnas.

A. Byggnadstekniska åtgärder.

1. Om inre vägg- och takytor i en ur brandskydssynpunkt osektionerad byggnad är klädda med träpanel, träfiberplattor eller liknande, sker i händelse av brand övertändning av byggnaden mycket snabbt. Den gryende branden kan visserligen utveckla sig relativt långsamt, beroende bl a på brandorsaken, men sedan elden väl tagit sig i det utrymme där den startat, sker spridningen inom byggnaden inom loppet av någon eller några minuter. Då branden ofta ej upptäcks förrän i samband med den puffartade övertändningen av det rum i vilket den startat, innebär detta att den tidsfrist man har för att föra de inneboende i säkerhet är långt ifrån tillräcklig. Den brännbara beklädnaden på väggarna och i taken utgör den utan tvekan allvarligaste faran hos de äldre anläggningarna. Det finns intet annat säkert medel att komma tillrätta med denna primära fara än att förse de inre, brännbara vägg- och takytorna med brandhårdig beklädnad. Bäst är därvid putsning, men även beklädnad med exempelvis 11 mm tjocka gipsplattor ger ett gott skydd. På denna beklädnad kan målning eller tapetsering ske i vanlig ordning. Det bör dock observeras, att ett tjockare färg- eller tapetlager på den brandhårdiga beklädnaden äventyrar dennas förmåga att hindra snabb övertändning.
2. Utrymningsvägarna i byggnaden bör vara så ordnade att de medger säkrast möjliga utrymning från varje del av byggnaden i händelse av brand samt så utförda att de i största möjliga utsträckning förhindrar rökens och brandens spridning inom byggnaden. Den under punkt 1 omnämnda brandhårdiga beklädnaden på väggar och tak är av sistnämnda anledning här särskilt viktig.

I flervåningsbyggnader bör trappa vara brandhämmande avskild från byggnaden i övrigt.

I vissa fall kan stege från fönster eller från balkong accepteras som reservutrymningsväg. I ålderdomshem, vårdanstalter och andra

anläggningar, där de inneboende icke kan förutsättas vara i god fysisk kondition, bör stegen icke godtagas; här bör man i stället ha en bekväm trappa.

B. Automatiskt brandalarm.

Automatiskt brandalarm ökar möjligheterna att på ett tidigt stadium upptäcka en brand. En sådan anläggning är - rätt skött och rätt utnyttjad - alltid ett värdefullt tillskott till tryggheten mot brand. I sådana fall, då det gäller vårdtagare, som icke kan taga hand om sig själva i händelse av brand, och fördröjd upptäckt av branden sålunda kan få katastrofala följder, är automatiskt brandalarm av stort värde som komplement till regelmässigt förekommande vakande nattvakt.¹⁾ Då det gäller anläggningar, avsedda för mindre än i genomsnitt 25 vårdtagare, där vakande nattvakt normalt icke brukar förekomma, bör, om icke särskilda skäl till annat föranleda, automatiskt brandalarm alltid inrättas; jfr Socialstyrelsens Råd och anvisningar nr 124/1960 rörande nattpassning på kommunala ålderdomshem.

C. Vattenförsörjning.

Vattenförsörjningen bör vara så ordnad att brandkåren så gott som omedelbart efter ankomsten kan med kraft påbörja släckningsarbetet. Om icke brandposter med tillräcklig kapacitet finns i anläggningens närhet, bör vattenförsörjningen ordnas genom anläggande av branddamm eller uppställningsplats för motorspruta vid vattendrag.

D. Släckningsplan m.m.

Brandchefen bör upprätta släckningsplan för alla anläggningar av ifrågavarande slag inom släckningsområdet. Han bör även någon gång förlägga en brandkårsövning till sådan anläggning, i den mån detta låter sig göra med hänsyn till de inneboende.

E. Brandmateriel.

I den kommunala brandordningen finns uppgifter i fråga om den brandmateriel, som normalt skall finnas för olika slag av bygg-

1) I avbiden på utarbetandet av statens brandinspektions anvisningar angående automatiska brandalarmanläggningar bör av Svenska tarifföreningen utfärdade föreskrifter i tillämpliga delar kunna gälla.

nader. Det är av största vikt att den i brandordningen sålunda föreskrivna utrustningen alltid finns till hands och att den alltid är i gott och fullt användbart skick. I regel har brandchefen (brandsyns nämnden) möjlighet att - i fråga om de byggnader som här är aktuella - från fall till fall föreskriva anskaffning av ytterligare materiel utöver den minimiutrustning, som alltid skall finnas.

F. Allmänna anvisningar.

Föreståndarna vid de olika slagen av anläggningar måste göras uppmärksamma på de brandrisker som förefinns. God ledning lämnar därvid av Kungl Socialstyrelsen utfärdade "Föreskrifter och råd rörande brandskyddet vid vissa hem och anstalter tillhörande socialvården" (Råd och anvisningar nr 96, nov. 1956). Föreståndarna måste också få fortlöpande råd och anvisningar av den lokala brandmyndigheten, och de måste få stöd och förståelse för sina krav på förbättringar från sina huvudmäns sida.

Vad råden från brandcheferna beträffar bör dessa i första hand gå ut på följande:

1. Instruera personalen och - i den mån det är möjligt och lämpligt - de inneboende om vad var och en har att göra i händelse av brand i byggnaden. Understryk vikten av att handla snabbt - men ändå med nerverna i styr. Branden sprider sig hastigt i trähus och sekunderna är dyrbara.
2. Placera sjuka och sängliggande, vilka i händelse av brand ej kan ta sig ut utan hjälp, i största möjliga utsträckning i byggnadens bottenvåning.
3. Automatiska brandalarmanläggningen måste ständigt befinna sig i funktionsdugligt skick. Var noga med att tillsyn och provning regelbundet sker i enlighet med de för installationen gällande anvisningarna.

Vidare måste man alltid kunna höra larmet. Se därför till att den jourhavande sover i ett rum, som är försett med larmklocka.

Slutligen bör även de inneboende förstå innebörden av ringande larmklockor. Låt dem med jämna mellanrum få tillfälle höra larmklockorna, så att de kan skilja dem från nattklockor och liknande.

4. Elektriska strykjärn, som glömts, har vållat många svåra bränder. Tillse att godkända (S-märkta) strykjärnsfötter omedelbart anskaffas. Kasta sedan bort sådana, som saknar S-märkning.
5. Kvälls rond bör göras av den jourhavande någon halvtimme efter det tystnad gått inom anläggningen. Därvid bör varje utrymme från vinden till källaren inspekteras.

En gryende brand ger ofta upphov till en egendomlig lukt. Det luktar inte alltid brändrök. Känner man en "ovanlig" lukt, bör man söka komma till klarhet om orsaken.

Var vid kvällsronden särskilt uppmärksam i fråga om strykjärn, elektriska kastruller, kokplattor, elektriska kaminer, eldstäder och sänggrökare!

Ingvar Ström Dahl
 Ingvar Ström Dahl
 Riksbrandinspektör

Stig G. Holmberg
 Stig G Holmberg

Stockholm den 6 december 1960.

Statens Brandinspektion, Regeringsgatan 50, telefon 23 23 30.

Postadress: Box 7097, Stockholm 7.

Summary in English

THE NATIONAL INSPECTORATE OF FIRE SERVICES.

Informative Recommendations 1960:7.

Fire safety in homes for the aged, orphanages etc.

In consequence of a fire in 1956 in a home for the aged with a number of casualties, our preliminary recommendations 1956:7, with a separate summary in English, were edited. In the meantime, a great number of existing such institutions, boarding schools, infirmaries and institutions for prisoners and alcoholics have been investigated.

Skannat av Utkiken

The structures of more recent origin have as a rule been found reasonably safe, but it is a must that most older ones are duly safeguarded before due for replacement.

A. 1-2 B. Especially where the inmates are more or less invalidated, ceilings and inside walls should be fireproofed by a coating of plaster or gypsum, exits and staircases adequate and safe, and automatic fire alarm installed.

C. D. E. It must be ensured that there will be a sufficiency of water available, with hydrants, or dams etc. with pump emplacement. The Fire Chief should make an emergency plan for every such institution, and test it by practical exercise and control of the prescribed fire safety equipment.

F. The Fire Chief should confer with and instruct the principal and ensure that attendants and inmates are trained to the alarm and speedy evacuation. The principal, at his regular evening round, should not fail to pay attention to heating devices, electrical apparatus, smoking in bed and any suspicious smell.

